

Representantforslag 53 S

(2011–2012)

fra stortingsrepresentantene Dagfinn Høybråten, Geir Jørgen Bekkevold, Laila Dāvøy og Rigmor Andersen Eide

Dokument 8:53 S (2011–2012)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Dagfinn Høybråten, Geir Jørgen Bekkevold, Laila Dāvøy og Rigmor Andersen Eide om opprettelse av antislaveri-dag i Norge

Til Stortinget

Bakgrunn

1. Antislaveri-dag

Etter vedtak i det britiske parlamentet innførte Storbritannia fra 2010 en Anti-Slavery Day for å rette oppmerksomhet mot og øke bevisstheten om moderne slaveri, og for å vise behovet for at mange individer og organisasjoner engasjerer seg i arbeidet for endring. 18. oktober 2010 og 2011 ble dagen markert med konserter, paneldebatter, filmvisninger, kampanjer og andre arrangementer mot moderne slaveri.

Forslagsstillerne mener Storbritannias Anti-Slavery Day er et eksempel som bør etterfølges, og at Norge også bør innføre en antislaveri-dag. Dersom regjeringen og Stortinget kan samle seg om dette, vil det kunne gjøres til en viktig markering i kampen mot det moderne slaveriet.

2. Menneskehandel – vår tids slaveri

Menneskehandel er å utnytte barn, kvinner og menn til å utføre arbeid og tjenester – herunder prostitusjon og tigging – ved bruk av vold, trusler og andre kontrollmekanismer. Mennesker behandles som varer som kan kjøpes og selges for å settes i arbeid. I Norge er menneskehandel definert i straffeloven § 224: Forbud mot handel med mennesker.

Forslagsstillerne mener det på mange måter er hensiktsmessig å snakke om menneskehandel som vår tids slaveri. Både fordi det faktisk er slavearbeid

man snakker om, og fordi begrepet slaveri på en bedre måte enn menneskehandel fokuserer på situasjonen for dem det gjelder. Menneskehandel beskriver bare en del av hele problemet. Når man snakker om menneskehandel, er fokuset på handel over grenser, men det er ikke bare der problemet ligger. Det store problemet ligger i selve slaveriet og utnyttelsen av mennesker.

Ifølge den internasjonale antislaveriorganisasjonen, Free the Slaves, finnes det mer enn 27 millioner mennesker som lever i slaveri i verden i dag. Dette er mennesker som er fanget, og som mot egen vilje tvinges til å arbeide – uten betaling, og uten muligheter til bare å dra sin vei. Det er flere mennesker enn alle dem som ble ofre for den transatlantiske slavehandelen som varte i 350 år. Dette er virkeligheten – på tross av at slaveri er forbudt i alle land i verden i dag. Man vet at barn holdes som sexslaver i Kambodsja og som barnesoldater i Uganda. Man vet at mennesker lever i tvangsarbeid i India, som prostituerte i Moldova og som husslaver i Frankrike. Forslagsstillerne vet at kvinner, unge og minoriteter er spesielt utsatt. Romfolket er blant dem som er mest utsatt for menneskehandel i Europa. Og forslagsstillerne vet at menneskehandler foregår også i Norge. Barn, kvinner og menn utsettes for tvangsarbeid, utnyttning til prostitusjon, utnyttning til tigging og kriminalitet, også i Norge.

3. Kampen mot slaveri

Siden den første handlingsplanen mot menneskehandel ble utarbeidet av Bondevik-regjeringen i 2003, har norske myndigheter løpende vurdert og justert tiltakene som er igangsatt for å motarbeide menneskehandel og assistere dens ofre. Handlingsplanen ble i 2005 fulgt opp av en ny handlingsplan mot menneskehandel (2005–2008). Det er bra at regjeringen nå har fulgt opp med enda en oppdatert

plan (2011–2014). Budskapet er fortsatt at regjeringen vil bekjempe alle former for menneskehandel, nasjonalt og internasjonalt. Regjeringen er klar på at menneskehandel er i strid med grunnleggende menneskerettigheter, herunder forbudet i artikkel 4 mot slaveri og tvangsarbeid i den europeiske menneskerettskonvensjonen. Flere departementer og samfunnssektorer arbeider med de ulike utfordringene, og regjeringen uttrykker at arbeidet skal styrkes og forbedres ytterligere. I disse dager er Stortinget også i ferd med å endre barnevernloven slik at det blir adgang til å tvangsplassere barn i inntil seks måneder i tilfeller der det er mistanke om menneskehandel, og Stortinget har nylig vedtatt å bevilge 17 mill. kroner til å lage tilpassede institusjonstilbud til disse barna. Sexkjøpsloven er også svært viktig i denne sammenhengen. Det faktum at Stortinget har bestemt at det å kjøpe sex er en kriminell handling, enten man gjør det i Oslo, i Riga eller i Bangkok, har en svært viktig symbolsk og strafferettslig betydning. Kriminalisering av kjøp av seksuelle tjenester er kun ett av flere tiltak som skal til for å bekjempe prostitusjon og menneskehandel, men det er et vesentlig bidrag for å hindre rekruttering av kunder. Og ikke minst markerer loven samfunnets holdning om at det er uakseptabelt å kjøpe et annet menneske. Det handler til syvende og sist om å ta vare på menneskeverdet.

Forslagsstillerne mener imidlertid at menneskehandel som vår tids slaveri kan og må settes enda høyere på dagsordenen i Norge, og at det er et forbedringspotensial når det gjelder kunnskap, bevissthet, satsing og prioritering fra norske myndigheters side. De uløste problemene er store. Omfanget av menneskehandelen er økende, og få av ofrene får den hjelpen de trenger. Det må gjøres mer enn det man gjør i dag slik at det moderne slaveriet blir historie.

11. oktober 2011 gjennomførte Stortinget en grundig og omfattende debatt om menneskehandel. Debatten viste en bred enighet om at man skal bruke begrepet «slaveri» om den eksisterende menneskehandelen. Justisminister Knut Storberget bidro med gode og klare innlegg i debatten og stilte seg bak målsettingen om et slaverifritt Norge. Statsråden inntok en åpen og positiv holdning til nye tiltak som ble nevnt i debatten, blant annet ideen om å innføre en antislaveri-dag også i Norge. Justisminister Storberget uttalte at:

«Når det gjelder spørsmålet om å innføre en antislaveridag, har britene gjort det. Vi ser at den 18. oktober er blitt en dag da man markerer sin motstand mot menneskehandel i EU. Jeg synes det er helt naturlig at vi også fra norsk side vurderer spørsmålet om å slutte oss til det arbeidet som særlig skjer i EU, og bruker den 18. oktober til dette. Derfor vil jeg ta opp spørsmålet om vi skal bruke den dagen til en slik markering, med koordineringsenheten som jeg nevnte i mitt hovedinnlegg – ikke minst for å få tilbakemelding og innspill om hvordan vi skal bruke en slik

dag. Jeg tror at det kunne være viktig for å få fram alvoret og for å mobilisere.»

Forslagsstillerne vil understreke at en rekke tiltak er nødvendige i kampen mot vår tids slaveri, både eksisterende tiltak og nye tiltak. Forslagsstillerne vil i denne sammenheng vise til at Kristelig Folkeparti har utarbeidet en liste med 10 konkrete forslag i kampen mot det moderne slaveriet:

1. Norge innfører en antislaveri-dag.
2. Norge etablerer en målsetning om å bli verdens første slavefrie land.
3. Ratifisering av Europarådets konvensjon om beskyttelse av barn mot seksuell utnyttning og seksuelt misbruk.
4. Nasjonal informasjonskampanje gjennomføres om menneskehandel.
5. Moderne slaveri innføres som tema i skolens pensum.
6. Kunnskap om identifisering av menneskehandel og forebygging mot at barn kan menneskehandles, innføres som pensum for lærer- og barnevernsstudenter.
7. Opplæring for å identifisere offer for menneskehandel: Tollere og sikkerhetsansatte på flyplasser, sosionomer, helsepersonell, ansatte ved asylmottak, i barnevern mm.
8. Åpne for tvangsplassering av barn som er utsatt for menneskehandel eller hvor det er mistanke om menneskehandel.
9. Forskning på gruppen mindreårige asylsøkere som forsvinner fra asylmottak.
10. Opprettholdelse og styrking av politiets spesialgrupper som jobber med menneskehandel.
11. Det oppnevnes en uavhengig nasjonal rapportør på menneskehandel og slaveri i Norge.

Innføringen av en antislaveri-dag i Norge kan, etter forslagsstillerne mening, få stor betydning fordi den kan bidra til bevisstgjøring og spredning av kunnskap. Det moderne slaveriet muliggjøres blant annet av mangel på kunnskap og bevissthet. Når bevissthet og kunnskap spres, og når enkelttilfeller avsløres i offentligheten, kan målet om en slaverifri verden nås og frihet for alle sikres.

Omfanget av menneskehandelen er økende, og få av ofrene får den hjelpen de trenger. Forslagsstillerne mener man må gjøre mer enn det som gjøres i dag slik at det moderne slaveriet blir historie. Hvis vi virkelig vil og setter av tilstrekkelig med ressurser, kan man, etter forslagsstillerne mening, bekjempe handelen med mennesker. Dette er i bunn og grunn et spørsmål om menneskeverd.

Forslagsstillerne mener Norge må sette som mål å bli det første slaverifrie land. Det handler om frigjøring av mennesker som er fanget i slaveri.

Innføring av en markeringsdag alene kan ikke løse problemet, men en slik markeringsdag kan være et viktig bidrag til bevisstgjøring og gi ny inspirasjon og kraft til arbeidet med slaveribekjempelse.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om innføring av en antislaveri-dag i Norge.

7. februar 2012

